

# GRAMATICĂ ȘI VOCABULAR

## LEXICOGRAFIA SOVIETICĂ ȘI INFLUENȚA EI ASUPRA DEZVOLTĂRII LEXICOGRAFIEI NOASTRE ACTUALE

DE

D. MACREA

Influența lingvisticii sovietice a constituit, în ultimul deceniu, un puternic factor stimulator în dezvoltarea tuturor ramurilor lingvisticii noastre. Ea s-a manifestat în concepția generală asupra limbii, asupra metodelor de cercetare lingvistică, în studiul gramaticii, al limbii literare, al stilisticii lingvistice, în atenția acordată studiului limbii contemporane față de cel al limbii vechi, în importanța dată studiului metodicii predării limbilor în școli, în precizarea terminologiei științifice și tehnice, în lexicografie și lexicologie.

În rândurile de față vom analiza rolul lexicografiei sovietice în dezvoltarea lexicografiei noastre de astăzi.

Vechea Rusie a avut o bogată tradiție lexicografică. La sfârșitul secolului al XVIII-lea, Academia Rusă de Științe a publicat *Dicționarul limbii ruse*, în 6 volume (1789—1794)<sup>1</sup>, operă cu pronunțat caracter purist și normativ, care a avut și o a doua ediție, apărută între 1806 și 1822. În 1847, a publicat *Dicționarul limbii slave bisericești și al limbii ruse*, în 4 volume (ediția a doua în 1867—1868)<sup>2</sup>, iar în 1891 a început, sub conducerea lui I. K. Grot și apoi a lui A. A. Șahmatov, redactarea *Dicționarului limbii ruse*, general și istoric, la care s-a lucrat pînă în 1928, cînd lucrările au fost întrerupte, dicționarul, considerat necorespunzător, rămîind neterminat<sup>3</sup>.

<sup>1</sup> *Slovari Akademii Rossijskoj (slovoproizvodni)*, 1—6, SPB, 1789—1794.

<sup>2</sup> *Slovari jerkovnoslavianskogo i russkogo iazika*, sostavlennoi Vtorim otdeleniem Akademii Nauk, t. 1—4, St. Pb., 1847; 2-e izd. St. Pb., 1867—1868.

<sup>3</sup> *Slovari russkogo iazika*, sostavlennoi Vtorim otdeleniem Akademii Nauk, t. 1—6, St. Pb., 8—9, St. Pb., 1891—1930 (neterminat).

Dintre dicționarele apărute în afara Academiei, un mare renume și-a câștigat *Dicționarul limbii ruse populare*, în 4 volume (1863—1866)<sup>1</sup>, alcătuit de V. I. Dal. El a fost reeditat, în epoca rusă, de patru ori, a treia și a patra ediție fiind revizuite și completate de Baudouin de Courtenay (ed. IV, 1912—1914). În epoca sovietică a fost retipărit de două ori, în 1935 și în 1955, după ediția a doua a autorului (1880—1882).

Cele mai de seamă dicționare etimologice au fost alcătuite, în vechea Rusie, de N. Goriaev, *Dicționarul etimologic comparativ al limbii ruse*, apărut în 1892 (ediția a doua în 1896)<sup>2</sup> și de A. G. Preobrajenski, *Dicționarul etimologic al limbii ruse*, a cărui primă fasciculă a apărut în 1910, iar ultima în 1949<sup>3</sup>. Acest din urmă dicționar a fost reeditat în întregime în Statele Unite ale Americii, în 1951, și în Republica Populară Chineză, în 1956.

Activitatea lexicografică din vechea Rusie s-a caracterizat prin predominarea punctului de vedere istoric, specific în acea epocă lexicografiei din toate țările europene, avînd ca scop elaborarea dicționarului general și istoric al limbii naționale.

Însușindu-și bogata tradiție a lexicografiei ruse, lexicografia din epoca sovietică a pășit pe o cale nouă, corespunzătoare nevoilor societății și culturii socialiste. În 1920, V. I. Lenin a subliniat necesitatea întocmirii unui dicționar al limbii ruse literare contemporane, de la Pușkin pînă la Gorki, merit să înlocuiască dicționarul învechit al lui Dal. V. I. Lenin cerea de asemenea alcătuirea unui dicționar al limbii ruse contemporane, tip *Micul Larousse*, destinat maselor largi. Din îndemnul lui Lenin s-a început de îndată munca, de care el s-a interesat îndeaproape. În 1923, lucrările au fost însă suspendate, fiind considerate nesatisfăcătoare. Structura dicționarului care se întocmea era nedefinită. El nu putuse să se desprindă de tipul vechiului dicționar general, cu caracter istoric, și nu reflecta noile elemente lexicale, care începuseră, în epoca sovietică, să se statornicească în limbă.

Abia în 1928, cînd temeliiile societății sovietice erau create și cînd se precizaseră mai pregnant noile elemente de vocabular, s-a putut fixa tipul nou de dicționar al limbii ruse, cerut de Lenin. Principiile acestui dicționar au fost schițate de V. V. Vinogradov, iar elaborarea lui a fost încredințată lui D. N. Ușakov și colectivului compus din G. O. Vinokur, B. A. Larin și B. A. Tomașevski. Munca la acest dicționar, care conține 90.000 de cuvinte, a durat 12 ani (1928—1940), iar publicarea lui, în patru

<sup>1</sup> V. I. Dal, *Tolkoviti slovari živogo velikorusskogo iazka*, t. I—IV, St. Pb., 1863—1866.

<sup>2</sup> N. Goriaev, *Sravnitel'nti etimologiceskii slovari russkogo iazka*, Tiflis, ed. 1, 1892; ed. 2, 1896.

<sup>3</sup> A. G. Preobrajenski, *Etimologiceskii slovari russkogo iazka*, 1—14, M. 1910—1916; vîpusk poslednii, *Trudt Instituta russkogo iazka*, I, Moscova, 1949.

volume, a avut loc între 1935 și 1940. El a fost intitulat *Dicționar explicativ al limbii ruse*<sup>1</sup>, fiind prima lucrare de acest fel apărută în epoca sovietică. Dicționarul a îndeplinit sarcina grea de a preciza căile noi de dezvoltare a vocabularului limbii ruse, semnalând dispariția elementelor perimate și înregistrând formele noi lexicale create de noile condiții de viață. Fiind prima încercare de analiză a folosirii cuvintelor de către societatea sovietică în formație și de către intelectualitatea sovietică, dicționarul a căutat să reflecte procesele vii lexicale în care se evidențiau noile relații ideologice și sociale, adică să precizeze locul lexicului activ și pasiv din limba literară, precum și noile lui nuanțe stilistice. Caracterul normativ al dicționarului s-a definit prin: selecționarea cuvintelor după criteriul actualității lor, ierarhizarea sensurilor după criteriul circulației lor, indicațiile stilistice care stabilesc sfera și limitele utilizării cuvintelor, citatele din autorii ruși și sovietici care arată condițiile de folosire a cuvintelor în limba literară, indicațiile gramaticale, ortografice și ortoepice.

Alcătuirea unui dicționar explicativ și normativ al limbii ruse contemporane era o necesitate firească pentru Uniunea Sovietică, care pășea pe calea unui mare avânt cultural.

Lexicografii sovietici nu s-au mărginit, ca cei din trecut, să urmărească și să înregistreze în mod pasiv vocabularul limbii ruse, ci, ca vorbitori și participanți activi la dezvoltarea lui, s-au străduit să promoveze noile formații lexicale ivite în epoca sovietică. Ei au înlăturat lexicul învechit, legat de vechiul fel de viață și de vechile concepții, dar au menținut arhaismele justificate din punct de vedere stilistic în limba literară contemporană. De asemenea, au fost înlăturate cuvintele de circulație regională restrânsă, cele cu sensuri dușmănoase clasei muncitoare și cele obscene. Terminologia specială științifică, tehnică și meșteșugărească a fost introdusă în dicționar numai în măsura în care pătrunsese într-o sferă de circulație mai largă.

Elaborat între anii 1928 și 1940, dicționarul lui D. N. Ușakov a rămas până astăzi o operă de mare valoare lexicografică, deși trecerea timpului a scos la iveală caracterul lui neomogen, deoarece epoca în care a fost elaborat s-a caracterizat prin oscilații în lexic, datorite marilor prefaceri care au avut loc, în acea vreme, în societatea sovietică. El a avut o nouă ediție în 1948.

Pe baza aceluiași principii normative de redactare, a fost elaborat, în 1948, *Dicționarul limbii ruse*, într-un volum, de către S. I. Ojegov și S. P. Obnorski, cuprinzând 52.000 de cuvinte și fiind destinat maselor largi<sup>2</sup>. Alcătuit în timpul în care normele limbii literare ruse din epoca

<sup>1</sup> *Tolkovii slovari russkogo iazika* pod red. prof. D. N. Ușakova, Moscova, 1935—1940.

<sup>2</sup> *Slovari russkogo iazika*, sostavil S. I. Ojegov, pod obșcei red. akad. S. P. Obnorskogo M. 1949.

societății socialiste se definiseră mai precis și folosind experiența colectivelor conduse de D. N. Ușakov, dicționarul lui S. I. Ojegov și S. P. Obnorski a însemnat o cucerire de seamă a lexicografiei sovietice, care a pus la dispoziția maselor largi o lucrare științifică valoroasă și de mare folos pentru vorbirea și scrierea îngrijită. Dicționarul și-a dovedit marea lui utilitate prin faptul că în 1952 a apărut în ediția a doua, revizuită și îmbunătățită, iar în 1953 a fost retipărit în ediția a treia.

În 1948, Institutul de lingvistică al Academiei de Științe a Uniunii Sovietice a început munca pentru elaborarea unui mare *Dicționar al limbii ruse literare contemporane* de la Pușkin pînă astăzi, conceput în 16 volume, din care au apărut pînă acum cinci volume, cuprinzînd literele A—K<sup>1</sup>. Același Institut elaborează în prezent *Dicționarul limbii ruse literare contemporane*, în patru volume, menit să înlocuiască pe cel al lui D. N. Ușakov, și care cuprinde, în plus, neologismele ultimilor douăzeci de ani. Din acest dicționar a apărut, în 1957, primul volum, cuprinzînd literele A—I<sup>2</sup>. Alte dicționare importante elaborate în ultima vreme în Uniunea Sovietică sînt: *Dicționar de cuvinte străine* de I. V. Lēhin și F. N. Petrov<sup>3</sup>, *Dicționarul ortoepic al limbii ruse*, cuprinzînd circa 50.000 de cuvinte, de R. I. Avanesov și S. I. Ojegov<sup>4</sup>, *Dicționarul ortografic al limbii ruse*, cuprinzînd 110.000 cuvinte, de S. I. Ojegov și A. B. Șapiro<sup>5</sup>, *Mic dicționar de sinonime* de V. N. Klineva<sup>6</sup>. În prezent, se pregătește editarea *Dicționarului comparativ al limbilor slave*, elaborat de slavistul rus G. A. Ilinski, iar pe lîngă catedra de limba rusă a Facultății de filologie din Moscova a fost organizat un cabinet al dicționarului etimologic, unde se fac lucrări pregătitoare pentru întocmirea unui *Dicționar etimologic al limbii ruse*, la nivelul științei de astăzi, care să înlocuiască pe cel al lui A. G. Preobrajenski.

O operă lexicografică originală și de mare importanță științifică, care se elaborează de către Institutul de lingvistică din Moscova, este *Dicționarul limbii lui Pușkin*, început în 1933 și conceput în patru volume, dintre care primul volum a apărut în 1956<sup>7</sup>. Elaborarea acestui dicționar este deosebit de prețioasă pentru istoria limbii literare ruse, deoarece Pușkin, ca și la noi Eminescu, a avut un mare rol în dezvoltarea și perfecționarea

<sup>1</sup> *Slovari sovremennogo russkogo literaturnogo iaztka*, t. I—V, (A—K); Moscova-Leningrad, 1950—1956.

<sup>2</sup> *Slovari russkogo iaztka*, t. I, (A—I), Moscova, 1957.

<sup>3</sup> *Slovari inostrannih slov*, pod red. I. V. Lēhina i F. N. Petrova, 5-e izd., M., 1955.

<sup>4</sup> *Russkoe literaturnoe udarenie i proiznošenje*. [Opit slovaria-spravocnika, pod red. R. I. Avanesova i S. I. Ojegova, M., 1955.

<sup>5</sup> *Ortograficeskii slovari russkogo iaztka*, pod red. S. I. Ojegova i A. B. Șapiro, M., 1957.

<sup>6</sup> *Kratkii slovari sinonimov russkogo iaztka*, M., 1956.

<sup>7</sup> *Slovari iaztka Pușkina*, t. I, M., 1956.

ei, îmbogățind-o cu noi procedee de îmbinare artistică, luate din limba și poezia populară.

În curs de elaborare se mai află la Institutul de lingvistică din Moscova *Dicționarul limbii vechi ruse*, de la primele scrieri rusești pînă în secolul al XVII-lea, urmînd ca pentru secolul al XVIII-lea și al XIX-lea, pînă la Pușkin, să se întocmească un alt dicționar.

În afară de aceste lucrări lexicografice de mari proporții și concepute pe o bază teoretică și metodologică nouă față de dicționarele rusești din trecut, lexicografii sovietici au depus o intensă muncă în domeniul elaborării de dicționare bilingve. Pentru numeroasele popoare din Uniunea Sovietică, s-a ridicat, odată cu fixarea scrierii limbilor unora dintre acestea, problema întocmirii de dicționare ale diferitelor limbi naționale și de dicționare bilingve, care să le pună în legătură cu cultura marelui popor rus și a altor popoare. Numai în perioada dintre 1928 și 1952, în Editura pentru dicționare străine și naționale din Moscova, au apărut 293 de dicționare, în cincizeci de limbi, pentru limbile popoarelor din Uniunea Sovietică, limbile europene, asiatice și limbile clasice, unele dintre aceste dicționare avînd numeroase ediții. Elaborarea lor lărgeste orizontul științific al lingviștilor de pretutindeni, mai ales acelea care au adus în circulația științifică lexicul unor limbi puțin dezvoltate și puțin studiate. Ele statornicesc elementele limbilor literare ale acestor popoare și ajută cunoașterea limbii și culturii ruse în rîndul maselor largi din republicile unionale. Aceste dicționare au devenit pîrghii ale culturii, verigi esențiale ale procesului social și cultural care are loc în Uniunea Sovietică. Însemnătatea culturală și politică a dicționarelor și munca pentru elaborarea lor au depășit astfel limitele interesului strict lingvistic.

Interesul manifestat de lingviștii sovietici pentru limba romînă s-a concretizat prin apariția dicționarelor rus-romîn și romîn-rus de M. V. Serghievski și X. A. Marțîșevskaia, apărute în 1936 și cuprinzînd fiecare cîte 30.000 de cuvinte, a *Dicționarului romîn-rus* de B. A. Andrianov și D. E. Mihalei, apărut în 1952 și cuprinzînd 42.000 de cuvinte, a *Dicționarului politehnic rus-romîn* de B. A. Andrianov, R. E. Kotlear, I. N. Finkelstein, M. H. Manole, M. N. Rosenfeld și A. A. Sedetki, apărut în 1953 și cuprinzînd 50.000 de termeni aparținînd îndeosebi științelor fizico-matematice, a *Dicționarului romîn-rus* alcătuit de N. G. Corlăteanu și E. M. Rusev, apărut în 1954 și cuprinzînd 46.000 de cuvinte.

Concepția nouă a lexicografiei sovietice, precum și bogata activitate lexicografică din Uniunea Sovietică, a fost firesc să aibă o influență binefăcătoare asupra lexicografiei romînești, necesitățile noastre în acest domeniu corespunzînd celor ale începuturilor culturii sovietice.

Țara noastră a avut pînă la cel de-al doilea război mondial o tradiție lexicografică de un secol și jumătate. Cei mai mari lingviști ai noștri

din trecut, Samuil Micu, Petru Maior, B. P. Hasdeu, Al. Philippide, O. Densusianu, Sextil Pușcariu, au fost și lexicografi de seamă, animați de datoria patriotică de a alcătui *Dicționarul general al limbii române*. Ei nu au reușit decât parțial în încercările lor, din două motive importante : lipsa sprijinului material din partea statului și structura prea vastă în care au conceput dicționarul. Lexicografia noastră din trecut a fost în întregime stăpînită de concepția dicționarului general, cu o accentuată privire spre trecutul limbii. Cu toată utilitatea lui științifică, tipul conceput de dicționar general, pe lângă lipsa unui caracter normativ bine definit, avea și dezavantajul că nu răspundea necesităților maselor largi, spre ridicarea nivelului cultural al cărora trebuie să tindă orice dicționar. Nu este întimplător faptul că numai acei lexicografi ai noștri care au înțeles să se desprindă de concepția lexicografică academică au putut realiza lucrări lexicografice care să aibă un rol de seamă în viața noastră culturală. Aceștia au fost : Lazăr Șăineanu, al cărui *Dicționar universal al limbii române* (1896) a avut numeroase ediții, H. Tiktin cu *Dicționarul român-german*, istoric și etimologic, și I. A. Candrea cu *Dicționarul enciclopedic ilustrat „Cartea Românească”* (1932), devenit, la puțin timp după apariția lui, o raritate bibliografică.

Lexicografia noastră academică a putut depăși punctul mort în care se afla în 1944, cînd după decenii de muncă la *Dicționarul limbii române* se redactase și se publicase abia o treime din el, numai prin adîncirea și însușirea concepției și experienței lexicografiei sovietice. Desigur, nu a fost vorba de o însușire mecanică, lipsită de spirit critic, a acesteia, ci de o adaptare a ei la necesitățile specifice culturii noastre socialiste începătoare.

Lexicografia sovietică ne-a arătat că munca pentru alcătuirea dicționarelor nu este, ca în trecut, o operație de inventariere pasivă a materialului lexical, ci o sarcină selectivă și normativă de evidențiere, în primul rînd, a procedeeleor lexicale actuale și productive. De aceea, prioritatea în munca lexicografică o are, în mod firesc, dicționarul limbii contemporane. Necesitățile revoluției culturale din țara noastră impuneau deci, ca și la începuturile culturii sovietice, elaborarea acestui tip nou de dicționar, iar nu a unui dicționar general de tipul celui academic din trecut, care lîncezea de zeci de ani. Primul rezultat de seamă al însușirii concepției sovietice despre rolul și sarcinile culturale ale lexicografiei a fost elaborarea *Dicționarului limbii române literare contemporane*, pe care institutele de lingvistică din București și Cluj, folosind tradițiile lexicografiei noastre și bucurîndu-se de sprijinul statului democrat-popular, au reușit să-l redacteze și să-l publice în decurs de cinci ani : 1952—1957. Buna primire de care se bucură lucrarea este o dovadă că acesta era dicționarul așteptat și că modelul sovietic a corespuns pe deplin cerințelor științifice și necesităților practice ale culturii noastre actuale.

Concepția și experiența lexicografiei sovietice au stat de asemenea la baza elaborării *Dicționarului limbii române moderne, ilustrat și etimologic*, într-un volum, care va apărea în primul trimestru al anului 1958, la baza *Dicționarului limbii lui Eminescu*, care se întocmește după modelul *Dicționarului limbii lui Pușkin*, a *Micului dicționar ortografic*, a *Dicționarului ortoepic*, a *Îndreptarului de punctuație*, ca și a dicționarelor bilingve care s-au elaborat sau sînt în curs de elaborare la institutetele de lingvistică din București și Cluj.

Influența lexicografiei sovietice nu s-a limitat la concepția generală a tipului de dicționar, ci a avut un mare rol în rezolvarea sarcinilor concrete ale alcătuirii dicționarelor. Ea a fost, pentru lexicografii romîni, de un ajutor neprețuit în fixarea principiilor de selecție a cuvintelor, în fixarea ordinii de redare a sensurilor acestora, pornind de la cel mai general răspîndit spre cele mai rare, în definirea terminologiei științifice și tehnice și, mai ales, în definirea noțiunilor cu caracter social, politic și filozofic, legate de construirea culturii socialiste. Numai cei care au lucrat în acești ani la dicționarele amintite și care cunosc greutățile mari ale elaborării lor pot aprecia cu adevărat sprijinul deosebit pe care l-au avut în cunoașterea și însușirea experienței lexicografice sovietice.

Experiența lexicografică de pînă acum din Uniunea Sovietică și de la noi a arătat caracterul rațional și practic al tipurilor de dicționare elaborate. Necesitatea acestor dicționare este dovedită de largă utilizare pe care ele o au printre scriitori, în presă, școală, pentru emisiunile radiofonice, ca și pentru marele public. Aceste dicționare contribuie la fixarea și perfecționarea normelor vorbirii și scrierii literare și la ridicarea nivelului cultural general.

După terminarea lucrărilor lexicografice privind limba contemporană, lexicografia romînească trebuie să pășească la realizarea *Dicționarului general al limbii romîne*, pe care l-au încercat în trecut, — după modelul vremii lor, reprezentat de dicționarul lui Littré —, B. P. Hasdeu, Al. Philippide și Sextil Pușcariu. Calea pentru realizarea lui ne este indicată tot de lexicografia sovietică. Așa precum în Uniunea Sovietică nu se lucrează în prezent la un dicționar general, ci la dicționare speciale: al limbii contemporane, al limbii vechi, la un dicționar etimologic, la dicționare ale limbii marilor scriitori, pentru ca mai tîrziu să se treacă, pe baza acestor lucrări pregătitoare, la elaborarea dicționarului general, tot astfel, după părerea noastră, aceasta ar fi calea cea mai sigură de reușită a elaborării *Dicționarului general al limbii romîne*.

Pornită pe o cale nouă și servind ca punct de sprijin pentru ridicarea nivelului cultural al maselor, lexicografia romînească a făcut, sub influența celei sovietice, mari progrese. Ea mai are însă sarcini grele care îi stau în față. Experiența bogată cîștigată pînă acum în activitatea lexicografică

românească nu a fost încă teoretizată. Este necesar ca aceasta să se facă de aici înainte, deoarece munca pentru elaborarea dicționarului nu este un meșteșug empiric, ci o activitate științifică de seamă. Lingviștii sovietici, ca și lingviștii ruși din trecut, consideră munca de elaborare a dicționarului de mare importanță științifică. I. K. Grot, A. A. Șahmatov, A. G. Preobrajenski, V. F. Șişmarev, V. V. Vinogradov și alții au participat sau participă direct la elaborarea dicționarului, așa cum au făcut și marii noștri lingviști din trecut: Samuil Micu, [Petru Maior, B. P. Hasdeu, H. Tiktin, Al. Philippide, I. A. Candrea, O. Densusianu, Sextil Pușcariu.

Până acum, problemele teoretice ca și cele practice ale muncii lexicografice nu s-au discutat, în general, la noi, decât în introducerile diferitelor dicționare apărute și în recenziile despre acestea. Abia recent au început discuții teoretice în acest domeniu, deocamdată cu privire la problemele definirii cuvintelor în dicționarele explicative<sup>1</sup>. Subaprecierea activității teoretice și metodologice, teama de generalizări, chiar când există un bogat material de fapte, duce la scăderea nivelului ideologic al muncii lexicografice, la empirism factologic, care caracterizează obiectivismul burghez. Calea de dezvoltare a științei este aceea care duce de la practică la generalizare și de la teorie din nou la practică.

Lexicografia sovietică ne ajută să învingem și aceste greutăți prin studiile teoretice, publicate până acum, în special în *Voprosi iazikoznaniia*<sup>2</sup>, iar începând din anul acesta într-un buletin special, intitulat *Leksikograficeskii sbornik*, editat de Institutul de lingvistică din Moscova. El cuprinde studii despre structura diferitelor tipuri de dicționare și sarcinile legate de aceste tipuri, despre principiile de selecționare a cuvintelor, despre determinarea și clasificarea sensurilor lor, despre caracterizarea lor stilistică, fonetică și gramaticală, despre problemele omonimelor /și sinonimelor, despre pătrunderea în limba comună a terminologiei științifice, tehnice și a regionalismelor, despre probleme de semantică, despre granițele dintre lexicul literar și regional, despre problema etimologiilor, precum și informații asupra muncii lexicografice din Uniunea Sovietică și din alte țări.

În lingvistica sovietică au loc, în prezent, vii discuții teoretice de lexicologie, treaptă superioară a lexicografiei. Lexicologia este știința care elaborează bazele teoretice ale studierii vocabularului, a legilor dez-

<sup>1</sup> Vezi D. Macrea, Despre definirea cuvintelor în *Dicționarul limbii române literare contemporane*, în *Limba română*, nr. 3, 1957, p. 5--11 și Iorgu Iordan, *Principes de définition dans les dictionnaires unilingues*, în *Mélanges linguistiques*, București, 1957, p. 223--235.

<sup>2</sup> Vezi N. I. Feldman, *O spetsifike nebol'sih dvoiazicnih slovari*, „*Voprosi iazikoznaniia*“, 1952, nr. 2; R. A. Accarian, *O sostovlenii etimologiceskogo slovaria slavianskih iazikov*, „*Voprosi iazikoznaniia*“, 1952, nr. 4; V. I. Abaev, *O prinzipah etimologiceskogo slovaria*, „*Voprosi iazikoznaniia*“, 1952, nr. 5; M. N. Peterson, *O sostavlenii etimologiceskogo slovaria russkogo iazika*, „*Voprosi iazikoznaniia*“, 1952, nr. 5.

voltării lui, a legilor semanticii, a raportului dintre cuvânt și noțiune, a tipurilor de unități frazeologice și a corelației lor cu sensul cuvintelor.

Activitatea viitoare a lexicografilor români trebuie să se intensifice în domeniul teoretic, deoarece exigențele față de dicționare au fost în toate epocile foarte ridicate, iar munca pentru alcătuirea lor impune o continuă pregătire teoretică.